

Jak na akordové značky

Cíl článku:

Cílem článku je naučit Vás porozumět akordovým značkám a získat schopnost najít si a posléze zahrát na kytaru jakýkoliv akord.

V článku rozhodně nenajdete zobrazení všech možných akordů v diagramech.

Nutné znalosti pro pochopení článku:

1. Chromatická stupnice

Vysvětlení všech akordů se bude týkat akordu od kořene (root) C. K nalezení akordů od dalších tónů musíte znát chromatickou stupnici:

The image shows a musical staff in 4/4 time, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notes are: C (0), C# (1), D (2), D# (3), E (4), F (5), F# (6), G (7), G# (8), A (9), A# (10), B (11), and C (12). Below the staff is a guitar tablature (TAB) with six lines. The fret numbers for each note are: C (3-4), C# (0-1), D (2-3), D# (4-0), E (1-2), F (3-4), F# (4-0), G (1-2), G# (3-4), A (4-0), A# (1-2), B (3-4), and C (4-0). A yellow square highlights the fret number '1' on the second line of the TAB for the note A#.

Vysvětlení obrázku:

- Černá písmena pod tóny jsou názvy tónů. Názvy tónů, uvedené pod sebou, jsou tzv. enharmonicky záměnné - tedy píší se jinak, ale znějí stejně.
- Červená čísla nad tóny označují počet půltónů. Hledaný akord získáte posunem akordu s rootem C o příslušný počet půltónů (pražců). Tedy např. akord s rootem E získáte od stejného akordu s rootem C posunem o 4 půltóny (pražce) směrem nahoru.

2. Stupnice C dur

To jest měli byste znát, jak jdou tóny ve stupnici C dur za sebou. Na obrázku je taková „trochu složitější“ stupnice C dur s některými dalšími tóny, které se v akordech používají.

velké písmeno mi bez označení sus4 5- bez označení 5+ 6 7 maj7 9- 9

1 (2) m.3 v.3 (4) zm.5 5 zv.5 6 m.7 v.7 (8) m.9 v.9

c d es e f ges g gis a b h c des d

TAB 3 0 1 2 3 4 0 1 2 3 0 1 2 3

9+ 11 11+ 13- 13+

zv.9 (10) 11 zv.11 (12) m.13 v.13

dis e f fis g as a

4 0 1 2 3 4 5

Vysvětlení obrázku:

- Černá písmena pod tóny zobrazují názvy tónů.
- Černá čísla nad tóny uvádějí interval, resp. pořadí tónu ve stupnici. Čísla v závorkách se pro zápis v akordických značkách nepoužívají (tedy v jedné diskuzi mně Atkins tvrdil, že např. oktáva – číslo 8 – se v akordových značkách používá, ale já jsem to v životě neviděl). Písmena před číslem upřesňují interval:
m malá
v velká
zm. zmenšená
zv. zvětšená
Tedy např. „m.3“ je malá tercie, je to 3. tón ve stupnici snižený o jeden půltón.
- Červená čísla a značení uvádí, pod jakým symbolem se daný tón, resp.interval, objevuje v akordové značce.

3. Základy hudební nauky

Křížek zvyšuje tón o půltón, béčko snižuje tón o půltón.

4. Intervaly

Interval udává vzdálenost dvou tónů. Znalost intervalů není podmínkou, intervaly je snadné nahradit čísly:

Interval	Číslo	Tóny
prima	1	c – c
sekunda	2	c – d
tercie	3	c – e
kvarta	4	c – f
kvinta	5	c – g
sexta	6	c – a

<i>Interval</i>	<i>Číslo</i>	<i>Tóny</i>
septima	7	c – h
oktáva	8	c – c'
nona	9	c – d'
decima	10	c – e'
undecima	11	c – f'
duodecima	12	c – g'
terdecima	13	c – a'

Dále budu dodržovat, že když budu mluvit o intervalu, budu v závorce uvádět i číslo intervalu.

Intervaly kvarta (4) a kvinta (5) jsou tzv. *čisté* intervaly. Zvýšením nebo snížením čisté kvarty (4) nebo kvinty (5) získáme *zvětšenou* nebo *zmenšenou* kvartu/kvintu.

Intervaly sekunda (2), tercie (3) a septima (7) nikdy nemůžou být tzv. *čisté*, ale pouze jenom *malé* nebo *velké*.

5. *Orientace na hmatníku*

Měli byste znát, nebo si umět odvodit, kde se jaký tón vyskytuje na hmatníku kytary.

Pro začátečníky – stačí znát název struny a potom platí, že každý pražec je jeden půltón nahoru (viz chromatická stupnice). Rozložení tónů na hmatníku najdete na webu.

Postup při hledání neznámého akordu:

Jak postupovat, když potřebujeme najít a zahrát třeba akord $\text{Emaj}^{13-/11+/7?}$

1. Dle níže uvedených pravidel si najdeme všechny tóny pro akord $\text{Cmaj}^{13-/11+/7?}$
2. Najdu si tóny, které obsahuje akord $\text{Cmaj}^{13-/11+/7}$ na hmatníku. Vytvořím smysluplný hmat.
3. Nalezený hmat (akord) posunu o správný počet půltónů po hmatníku – hraji akord $\text{Emaj}^{13-/11+/7}$. :-)

Pozn.: Samozřejmě jsou mezi námi i zdatnější, kteří jsou schopní rovnou říci jakýkoliv interval pro jakoukoliv stupnici. Já to tedy nejsem a proto všechny intervaly odvozuji od C dur.

Základní pravidla pro tvorbu akordů:

1. Durový akord se označuje velkým písmenem, např. C, E, F#, atp. Mollový akord se označuje velkým písmenem a příponou „mi“, např. Cm, Em, F#mi.
Jediný rozdíl mezi durovým a mollovým akordem je ten, že durový akord obsahuje velkou tercii (v.3) a mollový akord malou tercii (m.3). Platí to pro všechny „patvary“ akordů, tedy i např. pro akordy $\text{F\#maj}^{11+/9+/7}$ a $\text{F\#mimaj}^{11+/9+/7}$. Tj. tyto akordy se budou lišit jedním jediným tónem, a to právě onou tercií (3).
2. Symboly „+“ a „-“ jsou totožné se symboly „#“ a „b“, tedy zvyšují nebo snižují uvedený interval o půl tón.
3. Symbol „maj7“ značí, že v akordu je použita velká septima (v.7). Není-li uvedena ona kouzelná zkratka „maj“, znamená to, že je-li v akordu použita 7, jedná se vždy o malou septimu (m.7).
4. Akord, který má v označení „13“ vždy obsahuje i intervaly 11, 9 a 7, které se do akordové značky nevypisují. To platí i o akordu typu „11“ (obsahuje automaticky 9 a 7) a akordu typu „9“ (obsahuje automaticky 7). Interval 11, 9 a 7 se vypisují pouze v případě, že jsou nějak posunuty.

Např. C^{13} (obsahuje i tóny 11, 9, 7), ale $C^{13/11+9+}$ (obsahuje posunutý interval 11 a 9 a proto je musím uvést i v akordové značce)

5. Symbol „add“ označuje přidání *jednoho* tónu (uvedeného číslem) k akordu. Tedy např. $C^{\text{add}13}$ obsahuje pouze interval 13 a ne už 11, 9 a 7 jako je tomu u akordu C^{13} .
6. Symbol „sus“ znamená průtah. Většinou se používá ve spojení „sus4“ a znamená to, že v akordu je nahrazena tercie (3) kvartou (4). Občas se vyskytuje i „sus2“, kde je tercie (3) nahrazena sekundou (2).
7. Symbol „dim“ znamená zmenšený akord – je to akord, ve kterém jsou všechny tóny vzdáleny o malou tercii (m.3).
8. Symbol „aug“ nebo také „+“ bez čísílka (např. $C+$), značí zvětšenou kvintu (zv.5) v akordu.
9. „Lomený“ akord (např. Ami/G) - před zlomkovou čarou je uvedeno, jaký akord máme hrát a za zlomkovou čarou je uvedeno, jaký basový tón k tomu máme použít.
10. Čísla v akordových značkách se uvádí od nejvyššího po nejmenší. Tedy např. $C^{13/11+9+}$ a ne $C^{11+9+/13}$.
11. Některé akordy obsahují i 7 tónů (např. C^{13}). Protože máme jenom 6 strun (tedy na normální kytaru) je trochu problém těch 7 tónů zahrát. Proto se některé tóny vypouští. Obvykle je to kvinta (5) a další tóny/intervaly, které nejsou posunuty (tj. nemají u sebe symbol „+“ nebo „-“). Např. u akordu C^{13} můžeme vypustit i undecimu (11) a nónu (9), takže ve výsledku bude hraný akord C^{13} obsahovat pouze tóny/intervaly 1, 3, 7 a 13.

Vysvětlení některých akordů:

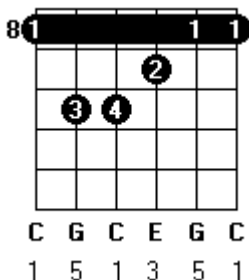
Pozn.: Pro příklad je uveden vždy jeden hmat k popisovanému akordu. Těch hmatů je celá řada, vybral jsem většinou ten, který mi nabízel GuitarPro a obsahoval co nejvíce daných tónů akordu.

Durový kvintakord

Symbol: **C**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5)

Popis: Durový kvintakord je základem všech durových akordů a obsahuje vždy 1, 3 a 5 tón/interval stupnice.

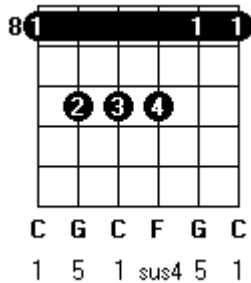

Durový kvintakord s průtažnou kvartou

Symbol: **C^{sus4}**

Tóny: c(1) f(4) g(5)

Popis: V akordu je nahrazena tercie (3) kvartou (4).

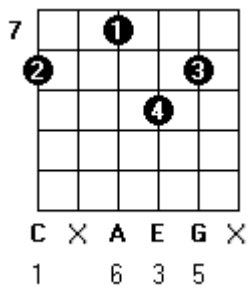

Durový kvintakord s přídanou sextou (6)

Symbol: **C⁶**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) a(6)

Popis: V akordu je přidána sexta (6).

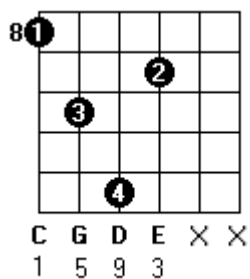

Durový kvintakord s přídanou nonou (9)

Symbol: **C^{add9}**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) d(9)

Popis: V akordu je přidána nona (9). Všimněte si, že akord neobsahuje septimu (7), proto musí být u čísla 9 napsáno ono „add“.

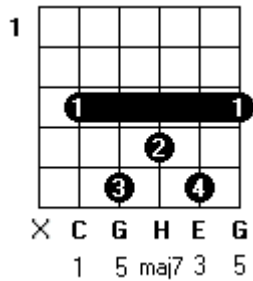

Durový velký septakord

Symbol: **Cmaj⁷**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) h(v.7)

Popis: Značka maj7 vždy znamená, že k akordu je přidána velká septima (v.7).

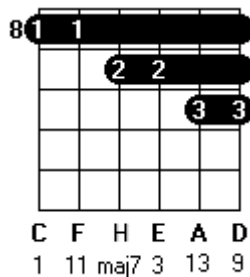

Durový terdecimový akord s velkou septimou

Symbol: **Cmaj^{13/7}**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) h(v.7) d(9) f(11) a(13)

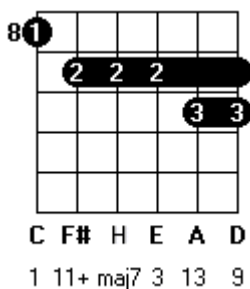
Popis: Obsahuje i nonu (9) a undecimu (11).

Symbol: **Cmaj^{13/11+/7}**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) h(v.7) d(9) fis(zv.11) a(13)

Popis: Obsahuje i nonu (9) a zvětšenou undecimu (zv.11).

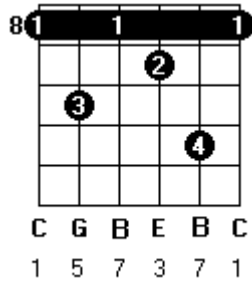

Durový dominantní septakord

Symbol: **C⁷**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) b(m.7)

Popis: Obsahuje malou septimu (m.7).

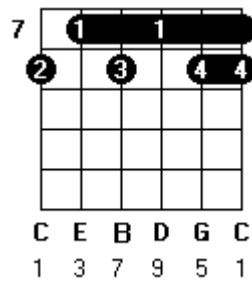

Durový dominantní nonový akord

Symbol: **C⁹**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) b(m.7) d(9)

Popis: Obsahuje malou septimu (m.7) i nonu (9).

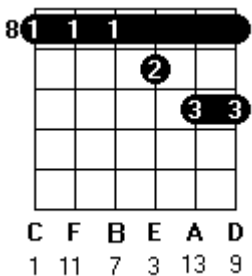

Durový dominantní terdecimový akord

Symbol: **C¹³**

Tóny: c(1) e(v.3) g(5) b(m.7) d(9) f(11) a(13)

Popis: Obsahuje malou septimu (m.7), nonu (9), undecimu (11) a terdecimu (13).

Symbol: **C^{13-9-/sus4}**

Tóny: c(1) f(4) g(5) b(m.7) des(m.9) f(11) as(m.13)

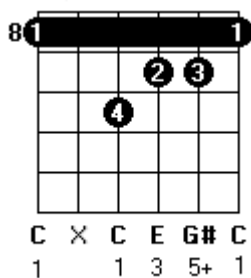
Popis: Jen pro příklad, jak jsou tóny poskládané. No tenhle akord jsem prostě v GP nedokázal zadat a jsem línej ho kreslit!

Durový zvětšený kvintakord

Symbol: **C+**

Tóny: c(1) e(v.3) gis(zv.5)

Popis: Místo čisté kvinty (5) obsahuje zvětšenou kvintu (zv.5).

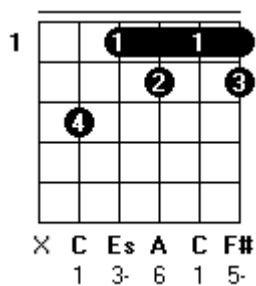

Zmenšený septakord

Symbol: **Cdim**

Tóny: c(1) es(m.3) ges(zm.5) a(6)

Popis: Všechny tóny jsou vzdálené mezi sebou o malou tercii.

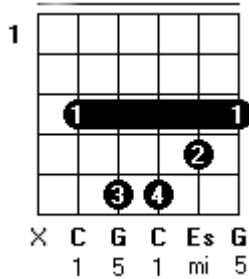

Mollový kvintakord

Symbol: **Cmi**

Tóny: c(1) es (m.3) g(5)

Popis: Mollový kvintakord se od durového kvintakordu liší pouze malou tercií (m.3).

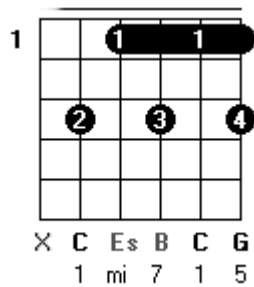

Mollový septakord

Symbol: **Cmi⁷**

Tóny: c(1) es (m.3) g(5) b(m.7)

Popis: Přidána malá septima (m.7).

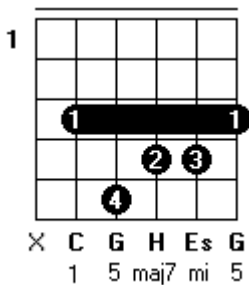

Mollový septakord s velkou septimou

Symbol: **Cmimaj⁷**

Tóny: c(1) es (m.3) g(5) h(v.7)

Popis: Přidána velká septima (v.7).

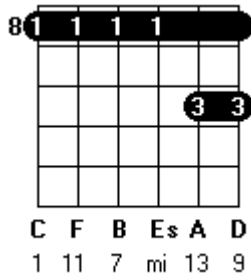

Mollový terdecimový akord

Symbol: **Cmi¹³**

Tóny: c(1) es (m.3) g(5) b(m.7) d(9) f(11) a(13)

Popis: Obsahuje malou septimu (m.7), nonu (9), undecimu (11) a terdecimu (13).

Zdroje článku:

Andršt Luboš – Kytara, Jazz Blues Rock – 1.vydání

Kurs harmonie bez not (<http://www.webhouse.cz/kurz-harmonie/ZasZnac.htm>)

Nero – Něco o hudební teorii (<http://hudebniforum.cz/hrani-na-kytaru-tabulatury/neco-o-hudebni-teorii-t7261.html>)

V Brně, 10.8.2009
Jester